

A fogyasztói árak alakulása 2011-ben

Tartalom

Bevezető.....	2
Európai uniós kitekintés.....	3
A fogyasztói árak alakulása 2011-ben Magyarországon.....	4
Maginfláció	7
Változatlan adótartalmú árindex.....	8
Az élelmiszerek fogyasztói ára.....	9
A járműüzemanyagok fogyasztói ára	11
Nyugdíjas fogyasztóiár-index	11

További adatok, linkek

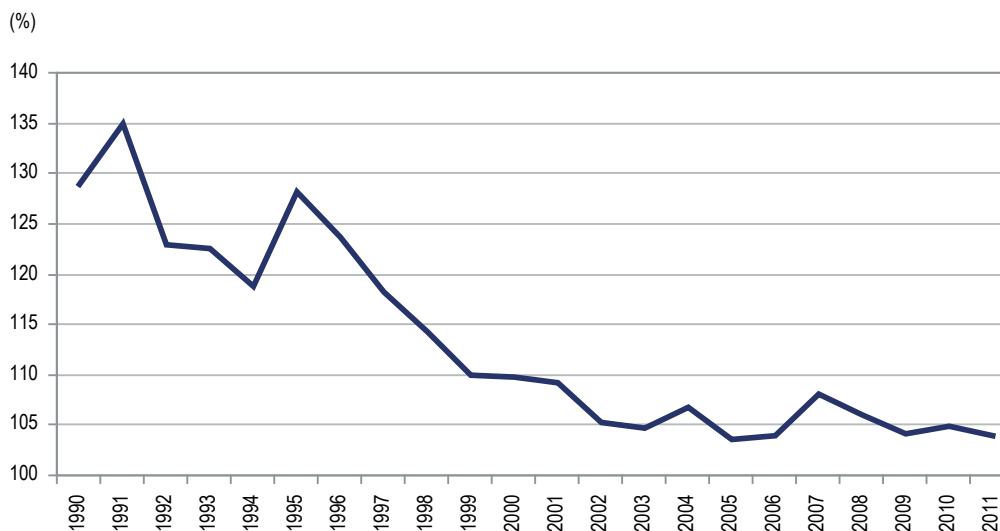
Elérhetőségek

Bevezető

2011-ben a fogyasztói árak átlagosan 3,9%-kal emelkedtek az előző évhez viszonyítva, ami 1,0 százalékponttal alacsonyabb a 2010-ben mértnél. Utoljára öt évvel ezelőtt, 2006-ban volt ilyen alacsony szinten az éves infláció mértéke, ennél alacsonyabb az elmúlt években pedig csak 2005-ben volt (3,6%).

1. ábra

A fogyasztóiár-index alakulása
(előző év = 100)

Az előző évekkkel ellentétben 2011-ben a legnagyobb mértékben az **élelmiszer**árak emelkedtek, 3,4 százalékponttal meghaladva a 2010. évi szintet. Az előző évhez hasonlóan az átlagot jelentősen meghaladóan nőttek az **egyéb cikkek** árai, elsősorban az üzemanyagok drágulásának hatására. Bár a drágulás mértéke a korábbi évekhez képest ismét alacsonyabb volt, még mindig az átlagot meghaladóan emelkedett a **háztartási energiahordozók** ára (5,7%). A korábbi évekkel szemben, a **ruházkodási cikkek** 2,9%-kal drágultak egy év alatt, ilyen mértékű áremelkedés ebben a főcsoportban 2004 óta nem történt. A **szolgáltatások** esetében tovább folytatódott az infláció lassulása, éves átlagban 2,2%-kal nőttek az árak. A **szeszes italok, dohányárúk** esetében kismértékű áremelkedés volt megfigyelhető (0,5%), szemben a 2010-ben mért, átlag feletti 8,2%-os árnövekedéssel. A **tartós fogyasztási cikkek** körében az elmúlt két évben tapasztalt árnövekedést követően árcsökkenés (1,4%) volt megfigyelhető.

1. tábla

A fogyasztóiár-index alakulása
(előző év = 100)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011
Élelmiszerek	110,2	104,4	103,2	106,6
Szeszes italok, dohányárúk	105,6	107,5	108,2	100,5
Ruházkodási cikkek	100,0	100,5	99,6	102,9
Tartós fogyasztási cikkek	99,3	102,6	100,2	98,6
Háztartási energia	112,7	108,2	106,3	105,7
Egyéb cikkek, üzemanyagok	104,6	101,1	108,8	106,2
Szolgáltatások	105,0	104,6	104,3	102,2
Összesen	106,1	104,2	104,9	103,9

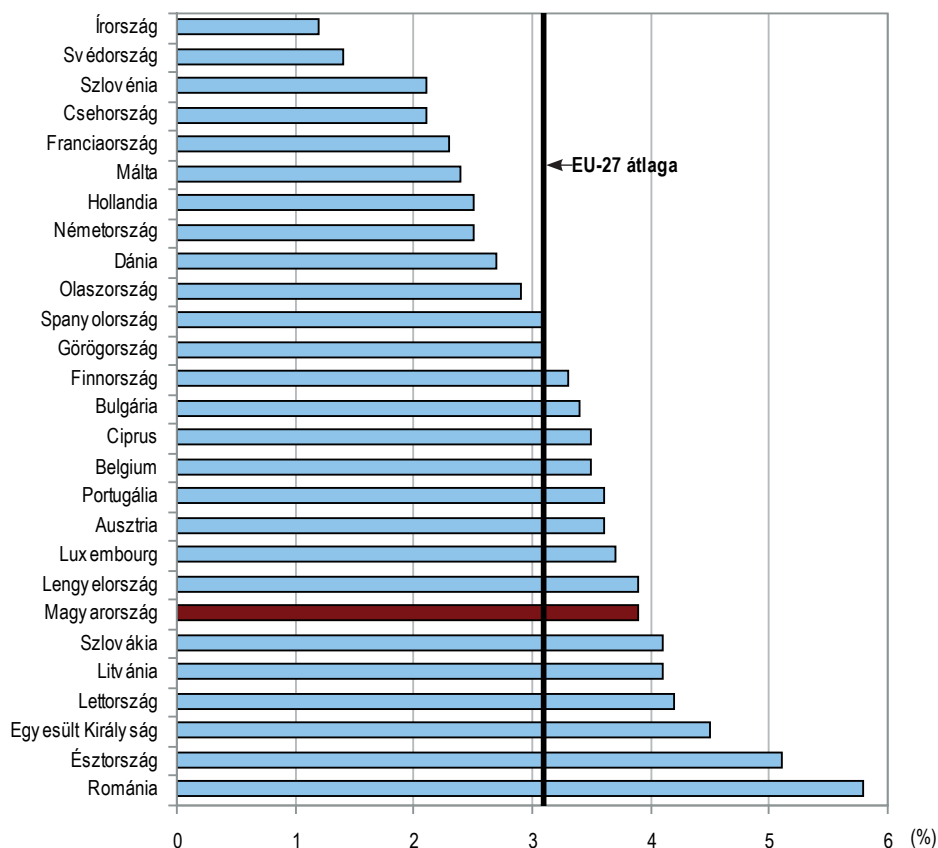
Európai uniós kitekintés

A harmonizált fogyasztóiár-index¹ alakulását vizsgálva az Európai Unió (EU–27) éves átlagos fogyasztóiár-növekedése az előzetes adatok szerint a 2010. évi 2,1%-ról 2011-ben 3,1%-ra emelkedett. A legtöbb Európai Unió országban gyorsulás következett be, mindössze Magyarországon, Görögországban, Svédországban és Romániában lassult az infláció egy év alatt. A legnagyobb ár-emelkedés továbbra is Romániában (5,8%) volt megfigyelhető, azonban emellett Észtországban (5,1%) és az Egyesült Királyságban (4,5%) is jelentős mértékben növekedtek a fogyasztói árak egy év alatt. A 2010. évi átlagos fogyasztóiár-csökkenés 2011-ben Írországban és Lettországban is ár-növekedésbe fordult át; Írországban egy év alatt 1,2%-kal növekedtek a fogyasztói árak, míg Lettországban az éves infláció mértéke elérte a 4,2%-ot. A legkisebb ár-emelkedés még így is Írországban volt megfigyelhető, továbbá Svédországban is – a többi Európai Unió tagállamhoz viszonyítva – alacsony szintű volt az éves átlagos fogyasztóiár-növekedés mértéke (1,4%).

Bár hazánkban 2010-hez képest lassult az infláció, az éves átlagos fogyasztóiár-növekedés továbbra is meghaladja az uniós átlagot, ahogyan ez az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta minden évben megfigyelhető volt. Hazánkéhoz hasonló mértékben emelkedtek az árak többek között Lengyelországban (3,9%) és Szlovákiában (4,1%). Csehországban és Szlovéniában hazánkénál alacsonyabb, 2,1%-os éves inflációt mértek 2011-ben.

2. ábra

Az EU és tagállamainak éves inflációja, 2011
(változás az előző évhez képest)

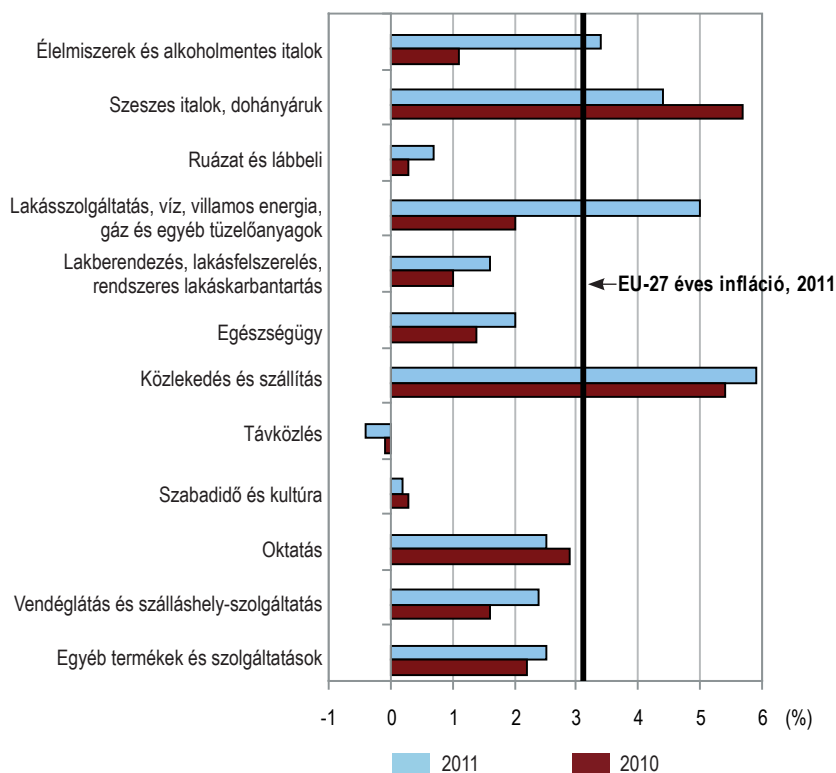
¹A harmonizált fogyasztóiár-index számításának célja, hogy biztosítsa a nemzetközi összehasonlítást az Európai Unió tagországaiban. Számítása a hazai fogyasztóiár-index alapján történik, azonban a két mutató között módszertani eltérések vannak. A harmonizált fogyasztóiár-index számításához használt súlyok a hazai lakosság fogyasztása mellett az ide látogató külföldiek fogyasztását is tartalmazzák, emellett 2005. januártól a szolgáltatások árai abban a hónapban kerülnek a harmonizált árindexbe, amikor a szolgáltatás igénybevétele megkezdődhet. Továbbá a harmonizált árindex nem tartalmazza a saját lakásszolgáltatás imputált bérleti díját (2012-től ez a tétel a hazai fogyasztóiár-indexben sem szerepel), illetve a szerencsejátékok áralakulását.

A fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása (COICOP) alapján 2011-ben az EU-ban a legnagyobb mértékben, 5,9%-kal a **közlekedéssel** összefüggő árak növekedtek, meghatározóan az üzemanyagok 13,6%-os éves átlagos áremelkedésének hatására.

Az átlagnál nagyobb mértékben, 5,0%-kal drágultak a **lakásszolgáltatások**, ezen belül számottevően növekedett a villamos energia (6,9%), a gáz (9,3%) és a hőszolgáltatás (7,0%) ára egy év alatt az Európai Unióban. A **szeszes italok, dohányárak** szintén átlagot meghaladóan drágultak, 4,4%-kal. Az **élelmiszerek és alkoholmentes italok** éves átlagos fogyasztóiár-növekedése is magasabb volt az átlagnál (3,4%), a 2010. évit (1,1%) is jelentősen meghaladja.

3. ábra

Az Európai Unió tagállamainak éves inflációja az egyéni fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása alapján (változás az előző évhez képest)

A **távközlés** esetében továbbra is árcsökkenés figyelhető meg, ennek mértéke a korábbi évekhez hasonlóan 2011-ben szintén alacsony volt (0,4%). A **ruházkodási cikkek** körében tovább gyorsult a fogyasztói árak növekedési üteme, a 2010-ben mért 0,3%-ról egy év alatt 0,7%-ra emelkedett.

A fogyasztói árak alakulása 2011-ben Magyarországon

Magyarország 2011. évi inflációs folyamatainak részletes bemutatása a hazai fogyasztóiár-index adatain és csoportosításán alapul.

Az elmúlt évben meghatározó szerepe volt a piaci folyamatoknak – például a forint árfolyamának, az olajárak világpiacon alakulásának és a 2010. évi kedvezőtlen mezőgazdasági eredményeknek – a fogyasztói árak alakulásában. Emellett módszertani változások is befolyásolták a 2011. évi fogyasztóiár-index számítását, azonban ennek hatása az év egészét tekintve nem érte el a 0,1 százalékpontot.

A Központi Statisztikai Hivatal 2011. januártól az idényjellegű élelmiszerek súlyarányait új módszer szerint határozta meg a fogyasztóiárindex-számítás menetében. Ez a burgonya, illetve a friss zöldség és gyümölcs csoportokat érintette, ahol az adott csoporton belül az egyes termékek idény szerint változó súlyainak alkalmazását felváltotta a termék szintű változatlan, fix súlyok használata. Továbbá az idényjellegű élelmiszerek és ruházati cikkek esetében az utolsó megfigyelt ár szezonon kívüli továbbvezetésének módszerében is változás történt: 2011 januárjától a továbbvezetés, a szezonon kívüli időszak első hónapjában, a megelőző idény tipikus ára alapján történik.

A módszertani változtatás oka az Európai Unió Bizottságának új, az idényjellegű termékek kezeléséről szóló jogszabályában foglalt előírások teljesítése.

Az **egyhavi átlagos fogyasztóiár-változás** 2011-ben márciusban volt a legmagasabb, 1,1%, aminek közel felét az élelmiszerek árának növekedése okozta.

Ennél valamivel alacsonyabb mértékben emelkedtek az árak egy hónap alatt **januárban**, 0,7%-kal, ami alapvetően az élelmiszerek 1,9, és az egyéb cikkek 1,2%-os drágulásának a következménye. E két csoporton belül az idényáras élelmiszerek 8,5%-os, illetve a járműüzemanyagok 3,4%-os áremelése volt leginkább meghatározó.

Bár a ruházatkodási cikkek 3%-kal kevesebbe kerültek, mint az előző év decemberében, e csoport – a fogyasztásban képviselt viszonylag alacsony súlya miatt – számottevően nem gyakorolt hatást az egyhavi árváltozás mértékére. Kismértékben nőtt a háztartási energiahordozók ára is (0,5%-kal), a palackos gáz esetében a decemberi 3,9%-os áremelést januárban egy újabb, szintén jelentős, 3,5%-os drágulás követte.

A **februári** egyhavi átlagos fogyasztóiár-emelkedést (0,4%) a korábbi évekhez hasonlóan most is befolyásolták a hatósági árváltozások, azonban emellett az élelmiszerárak további emelkedése is meghatározó volt, ami 1,2%-ot tett ki. A háztartási energiahordozókért 1,0%-kal kellett többet fizetni, ezen belül a vezetékes gáz 2,4%-kal drágult, továbbá szintén emelkedett a palackos gáz ára, 1,9%-kal egy hónap alatt.

A **márciusban** mért, éven belül legmagasabb egyhavi árváltozást számos tényező alakította. Az élelmiszerek 2,0%-os egyhavi áremelkedésen belül a cukorért mintegy 30%-kal kellett többet fizetni, mint 2011 februárjában. Az ilyenkor jellemző szezonális változásoknak megfelelően a ruházatkodási cikkek is erőteljesebben drágultak, 2,0%-kal. Az elektromos energia árának átlagosan 4,0%-os emelésével, a háztartási energia ára is átlag felett, 1,5%-kal nőtt egy hónap alatt márciusban. Az egyhavi árváltozás márciusi alakulásában szerepet játszott még a járműüzemanyagok árának 3,4%-os növekedése, amelynek hatására az egyéb cikkek csoportjában is átlag feletti, 1,3%-os áremelkedés történt 2011. februárhoz viszonyítva.

Áprilisban a ruházatkodási cikkek árai emelkedtek a legnagyobb mértékben (4,0%) egy hónap alatt. Ez a viszonylag nagyobb mértékű áremelkedés egyrészt a szezonális változásokból adódik, összhangban a korábbi évek folyamataival, másrészt az idényjellegű ruházati cikkek árindexének új módszer szerinti számításából. Bár az élelmiszerek és az egyéb cikkek áremelkedése ennél kisebb mértékű volt áprilisban (1,2% illetve 0,9%), tekintve, hogy a fogyasztásban elfoglalt arányuk jóval nagyobb, így erőteljesebben befolyásolták az április havi fogyasztóiár-indexet, amelynek mértéke 0,6% volt. Ezen belül jelentősebben drágultak a járműüzemanyagok és a gyógyszerek, gyógyárak is, mindkét csoportban 1,8%-kal emelkedtek az árak.

A **nyári hónapokban** az idényáras élelmiszerek erre az időszakra jellemző, nagymértékű árcsökkenéseinek köszönhetően az élelmiszerek ára is jelentősebben esett vissza, 1,0–1,2%-kal havonta. Emellett a járműüzemanyagok júniusban és júliusban mért árcsökkenése (1,1% és 0,9%) is kedvezően befolyásolta az egyhavi fogyasztóiár-változást, ami így összességében szintén csökkenést jelzett. Bár **augusztusban és szeptemberben** az üzemanyagok ismét drágultak, 2,4, illetve 0,9%-kal, ezt ellensúlyozta az idényáras élelmiszerek körében mért 10% körüli árcsökkenés, illetve az üdülési szolgáltatások szeptemberi alacsonyabb árai, így a teljes egyhavi fogyasztóiár-változás mindkét hónapban negatív volt.

Az **októberi** egyhavi átlagos fogyasztóiár-emelkedés (0,7%) több tényezőre vezethető vissza. A legnagyobb mértékben a ruházkodási cikkek drágultak, 3,8%-kal, az új kollekciók megjelenésével. A megszűnt szociális alapú gázár- és távhőár-támogatás² hatására a távfűtés 3,9%-kal, a vezetékes gáz 3,1%-kal drágult, így a háztartási energia ára az eddigi legnagyobb mértékben, 1,6%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ismételt drágulása (2,7%), az egyéb cikkek körében is áremelkedést idézett elő (1,4%).

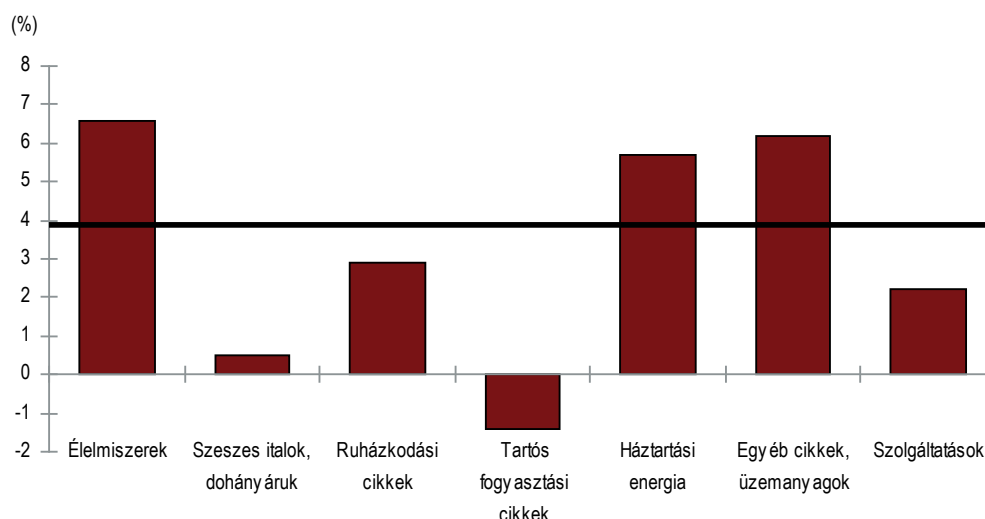
Novemberben szintén 0,7%-kal növekedtek a fogyasztói árak az előző hónaphoz képest, ezen belül a járműüzemanyagok és az élelmiszerek áremelkedése volt a leginkább meghatározó. A gázolaj jövedéki adójának november 1-jei növekedésével, valamint a benzin és a gázolaj többszöri áremelésének hatására a járműüzemanyagokért 3,4%-kal kellett többet fizetni. A jövedéki adó emelése a szeszes italok, dohányárak árát is erőteljesen befolyásolta, egy hónap alatt 1,2%-kal növekedtek az árak e termékcsoportban. Az élelmiszerek ugyanilyen szintű drágulása szintén kedvezőtlenül hatott (ezen belül többek között például az idényárak élelmiszerek 6,5%-os áremelkedése volt számottevő).

Bár az év utolsó hónapjában a járműüzemanyagok ára már nem nőtt tovább, a jövedéki adó-emelés hatása a szeszes italok, dohányárak körében a decemberi árakban is érezhető volt, novemberhez képest további 1,3%-os drágulás következett be, mialatt a többi főcsoport esetében lényegében stagnáltak az árak.

Az **árváltozás tizenkét havi üteme** 2010 augusztusától folyamatosan gyorsult, 2010. decemberben elérve a 4,7%-os szintet, ezt követően januárban lassulás következett be: 4,7%-ról 4,0%-ra. A lassulás meghatározóan bázishatás következménye, mivel 2010. januárban számos olyan hatósági érintkezés (jövedéki adó emelése, vezetékes gáz árnövekedése) ment végbe, amelynek nyomán az egyhavi árváltozás jelentős mértékű volt (1,4%) és így ezen tényezők már nem befolyásolták a 2011. januárban mért tizenkét havi árváltozást. Ezt követően áprilisig gyorsuló tendencia volt megfigyelhető, az áremelkedés mértéke újra elérte a 2010 decemberében mért szintet (4,7%). A gyorsulásban a legnagyobb szerepet az élelmiszerek év elejétől tapasztalt folyamatos, átlag feletti drágulása és emellett a járműüzemanyagoknak, az eltelt hónapok többségében átlag feletti árnövekedése játszotta.

4. ábra

A fogyasztói árak változása főcsoportonként az előző évhez és az átlaghoz képest, 2011

²A megszűnt szociális alapú gázár- és távhőár-támogatás helyébe is az ún. lakásfenntartási támogatás lépett, azonban ezt a KSH a fogyasztóiár-index adatokban nem számolja el.

Májusban éves szinten 3,9%-ra lassult az infláció, megközelítve ezzel a 2010. szeptemberi szintet (3,8%). Ez a nagymértékű lassulás döntően az egy évvel korábban mért átlag feletti áremelkedés hatásainak megszűnésével magyarázható az élelmiszerek és a háztartási energiahordozók körében, de ezenfelül a járműüzemanyagok kismértékű árcsökkenése is kedvezően hatott. Júniusban, majd júliusban tovább folytatódott a lassulás, a tizenkét havi árváltozás 3,1%-os volt (utoljára 2009. márciusban volt 3% közelében az infláció éves szinten). Az év második felében gyorsulás volt meghatározó, novemberben újra 4% fölé emelkedett az éves infláció mértéke, hasonlóan mint 2010 novemberében. Decemberben az előző év decemberéhez mérten 4,1%-kal növekedtek az árak.

Az **éves átlagos** 3,9%-os fogyasztóiár-növekedés a termék- és szolgáltatáscsoportok árváltozásának jelentős szóródásával alakult ki.

A legnagyobb mértékben, 6,6%-kal az élelmiszerek drágultak. Ezen belül számos esetben az átlagnál jóval nagyobb áremelkedés volt megfigyelhető: jelentősen nőtt többek között a cukor (47,7%), a liszt (43,0%), a burgonya (24,7%), az étolaj (19,1%), a tej (11,4%), a kenyér (9,8%) és a sajt (9,0%) ára. Csökkenés azonban csak néhány termékcsoporthoz volt megfigyelhető, mint például a friss zöldségek (8,0%) és a tojás (2,6%) esetében. Átlag felett, 6,2%-kal növekedtek az egyéb cikkek árai, meghatározóan a járműüzemanyag-árak 15,3%-os áremelkedésének következtében. A háztartási energiahordozók körében is nagyobb volt a drágulás az átlaghoz képest (5,7%), ezen belül a legnagyobb mértékben a palackos gáz drágult egy év alatt, 16%-kal (utoljára 2001-ben nőtt ennél nagyobb mértékben a palackos gáz ára, 26,7%-kal). A vezetékes gázért 8,2%-kal, a távfűtésért 8,0%-kal kellett többet fizetni 2011-ben, mint 2010-ben.

A korábbi évekkel ellentétben nagyobb mértékben drágultak a ruházati cikkek, 2,9%-kal, ebben jelentős szerepet játszott az idényjellegű ruházati cikkek árindexének új módszer szerinti számítása. A szolgáltatások áremelkedése átlag alatti volt (2,2%), azonban ezen belül számos esetben az átlagnál jóval nagyobb áremelkedés volt megfigyelhető. A csatornadíj 9,5, a postai szolgáltatások 9,2, a személyszállítás 5,6, a vízdíj 4,1%-kal nőtt az előző évihez viszonyítva. A szeszes italok, dohányárak ára csak kismértékben emelkedett (0,5%), míg a tartós fogyasztási cikkekért 1,4%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint egy évvel ezelőtt.

Maginfláció

Az alapdrágulás, azaz maginfláció³ (szezonálisan kiigazított) tizenkét havi növekedési üteme 2010-ben folyamatosan a fogyasztóiár-index alatt maradt. Az év második felében a két mutató közötti különbség stabilizálódni látszódott, az eltérés lényegében 2,5 százalékpont körül mozgott. 2010 decemberétől kezdődően ez a különbség hónapról-hónapra mérséklődött, majd 2011. júliusban a maginfláció – alig érzékelhető mértékben – meghaladta a fogyasztóiár-indexet (legutóbb 2009. októberben történt hasonló fordulat).

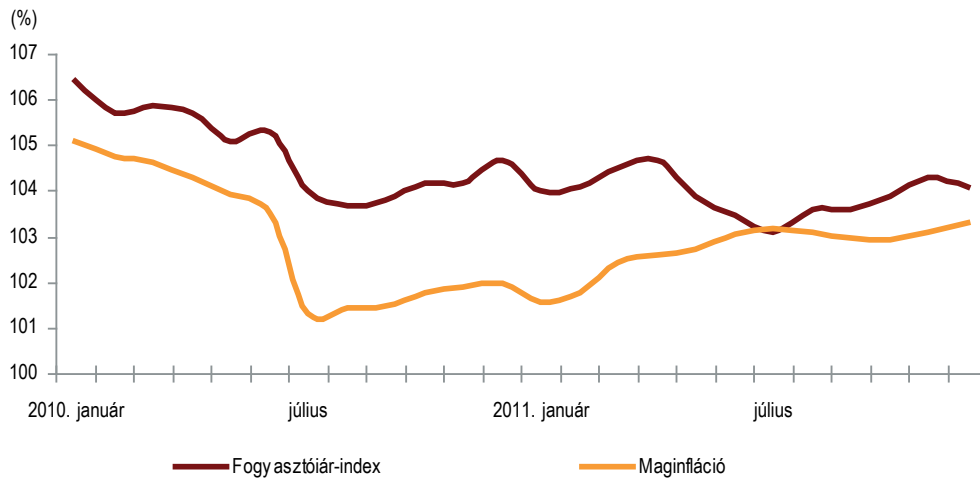
Ezt a változást meghatározóan a járműüzemanyagok és az idényárak élelmiszerek körében bekövetkezett árcsökkenés okozta, mivel ez a fogyasztóiár-index mértékét erőteljesebben csökkentette, azonban a maginflációs mutatóból ezek a tételek elhagyásra kerülnek, így abban nem érvényesülhetett ez a hatás.

2011-ben a szezonálisan kiigazított maginfláció átlagosan 2,7%⁴ volt, 0,3 százalékponttal alacsonyabb a 2010. évi növekedésnél.

³A maginflációs mutató célja, hogy a fogyasztóiár-index átmeneti vagy nem piaci eredetű árhatalásokról való megtisztításával (például: időjárás, hatósági intézkedés stb.) feltárja az infláció ún. kemény magjának, az alapinflációnak az alakulását. Ennek megfelelően a fogyasztóiár-indexből elhagyásra kerülnek a nem feldolgozott élelmiszerek (például: friss zöldség, gyümölcs), a járműüzemanyagok, a teljes háztartási energia főcsoport és a hatósági áras termékek, szolgáltatások. A maginfláció lefedettsége 2011-ben megközelítőleg 70%-os.

⁴2012. januárban a maginflációs mutató összetételének felülvizsgálatával bővült a kihagyott tételek köre a szolgáltatásokon belül. A mutató összetételének változása miatt az idősor visszavezetésre került 1995. januárig, így egyszeri jelleggel a szezonálisan kiigazított maginfláció időszora is megváltozott visszamenőlegesen ezen időpontig.

A fogyasztóiár-index és a szezonálisan kiigazított maginfláció alakulása (előző év azonos hó = 100)

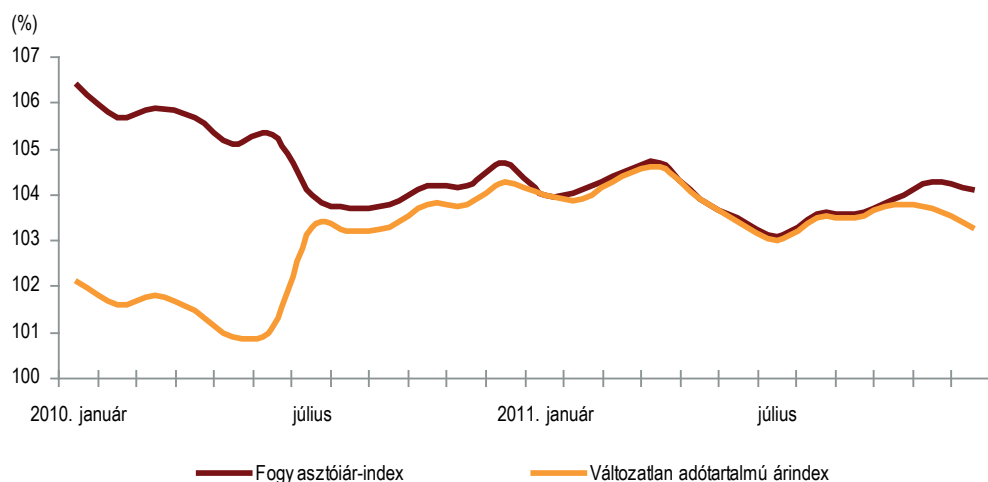

Változatlan adótartalmú árindex

A változatlan adótartalmú árindex⁵ 2011-ben január és október között teljesen megegyezett a fogyasztói árindexszel, tekintve, hogy ezen időszak alatt az indirekt adók nem módosultak. A jövedéki adó november 1-jei emelésével azonban ez megváltozott, ami a szeszes italok, dohányárak és a gázolaj termékcsoportokat érintette. Mialatt a teljes fogyasztóiár-index novemberben egy hónap alatt 0,7%-os árnövekedést jelzett, addig az adóváltozás hatását kiszűrő változatlan adótartalmú árindex 0,2% volt.

Fontos megjegyezni, hogy míg a gázolaj fogyasztói árában azonnal megjelent az adóemelés hatása, addig a szeszes italok, dohányárak esetében ez még decemberben is érezhető volt. Ennek oka, a korábbi évek tapasztalatai alapján, hogy a régi zárjegyes termékek árukészlete általában több hónap alatt fogy el.

A fogyasztóiár-index és a változatlan adótartalmú árindex alakulása (előző év azonos hó = 100)

⁵A változatlan adótartalmú árindex (VAI) a termékeket és szolgáltatásokat terhelő fontosabb indirekt adók (áfa, jövedéki adó, regisztrációs adó) változásának hatását szűri ki a fogyasztói árindexből. Számításának célja, hogy a fogyasztói árak alakulásán belül elkülöníthető legyen az adóváltozások hatása.

2011-ben a változatlan adótartalmú árindex az előző évhez viszonyítottn csupán 0,1 százalékponttal volt alacsonyabb a teljes fogyasztóiár-index értékénél.

Az élelmiszerek fogyasztói ára

A fogyasztói kosár mintegy egynegyedét kitevő élelmiszerek éves átlagos fogyasztóiár-növekedése 2011-ben az elmúlt két év adataival ellentétben jóval nagyobb mértékű, illetve átlag feletti volt (6,6%).

Az **egyhavi átlagos árváltozás** kisebb mértékben ingadozott, mint egy évvel korábban: –1,2 és 2,0% között; a legalacsonyabb júliusban volt, míg a legnagyobb mértékben márciusban nőttek az élelmiszerárak.

Az év első öt hónapjában, elsősorban a 2010. évi kedvezőtlen mezőgazdasági eredmények következményeként, az élelmiszerek ára hónapról hónapra átlag feletti mértékben emelkedett. Ezen belül bizonyos élelmiszer-ipari termékek ára erőteljesebben nőtt; a cukor ára februárban közel 16%-kal nőtt, márciusban pedig újabb, közel 30%-os árnövekedés ment végbe, az átmenetileg kialakult cukorhiány következtében.

A liszt februárban 9,3%-kal drágult egy hónap alatt, majd márciusban egy újabb, 10,5%-os áremelés történt, és ezzel párhuzamosan a kenyér 3,6, a pékáruk 4,5%-kal drágultak. Ennek hátterében – többek között – a gabonafélék termelői árának jelentős mértékű emelkedése áll; 2011 márciusára a gabonafélék termelői ára kétszeresére emelkedett a 2010. márciusihoz képest⁶. A búza felvásárlási átlagára decemberhez viszonyítva mintegy 36%-kal, a kukoricáé 31%-kal nőtt⁷ 2011. márciusban.

Az idényáras élelmiszerek – burgonya, friss zöldség, gyümölcs – ilyenkor szokásos árnövekedése, ami bár az elmúlt két év viszonylatában alacsonyabb volt (januárban 8,5%, februárban 4,7%), továbbra is nagy szerepet játszott az élelmiszerárak átlag feletti drágulásában.

Az élelmiszerárak júniustól szeptemberig tartó havonkénti mérséklődése az idényáras élelmiszereknek a nyári hónapokra jellemző, ám a korábbi évnél nagyobb mértékű árcsökkenésével magyarázható, tekintve, hogy a tavaszi drágább primőr termékek helyét átveszik az olcsóbb szabadföldi zöldségek és gyümölcsök. Az idényáras élelmiszerek árai júniusban 9,2, júliusban 11,4, augusztusban 11,6, szeptemberben 7,9%-kal csökkentek egy hónap alatt.

Az utolsó negyedévben, november kivételével, az élelmiszerek egyhavi átlagos fogyasztóiár-emelkedése a 2010-ben tapasztaltnál kisebb mértékű, továbbá átlag alatti volt. Az idényáras élelmiszerek folyamatos árnövekedése mellett bizonyos élelmiszer-ipari termékek ára is jelentősebben nőtt. Ezt részben hatósági intézkedések is befolyásolták. 2011. szeptember 1-jétől bevezették az ún. népegészségügyi termékadókat, ami bizonyos termékcsoportok esetében kerül megfizetésre. Bár a fogyasztói kosárban viszonylag alacsony a népegészségügyi termékadó hatálya alá tartozó termékek aránya, bizonyos cikkek áralakulásában éreztette hatását az új adónem megjelenése. Az alkoholfmentes üdítőitalok szeptemberi és októberi 1,4%-os drágulásában ez is szerepet játszhatott.

A mezőgazdasági eredmények és a hatósági intézkedések mellett világpiacon folyamatok is befolyásolták a hazai élelmiszerárak alakulását. A kakaó termelésével és kereskedelmével kapcsolatos világpiacon nehézségek is szerepet játszottak abban, hogy hazánkban a csokoládé, kakaó ára szinte minden hónapban folyamatosan nőtt, a legnagyobb mértékben januárban (2,4%), februárban (2,3%) és októberben (3,0%).

Az év utolsó hónapjaiban jelentősebben növekedett többek között a sertéssziradék ára, októberben 6,0, novemberben 6,8%-os volt az egyhavi áremelkedés. A sertéshús és a marhahús ára is jelentősen nőtt az év utolsó két hónapjában, az előbbi esetében a novemberi 2,3%-os áremelést decemberben egy újabb 4,2%-os drágulás követte, a marhahúsért átlagosan 1,9, illetve 1,7%-kal kellett többet fizetni. Néhány termékcsoportban árcsökkenés volt megfigyelhető az év utolsó hónapjaiban; az étolaj ára 1,1, illetve 3,5, a liszt ára 2,2, valamint 3,9%-kal csökkent novemberben és decemberben.

⁶Mezőgazdasági termelői árak, 2011. március - [Gyorstájékoztató](#).

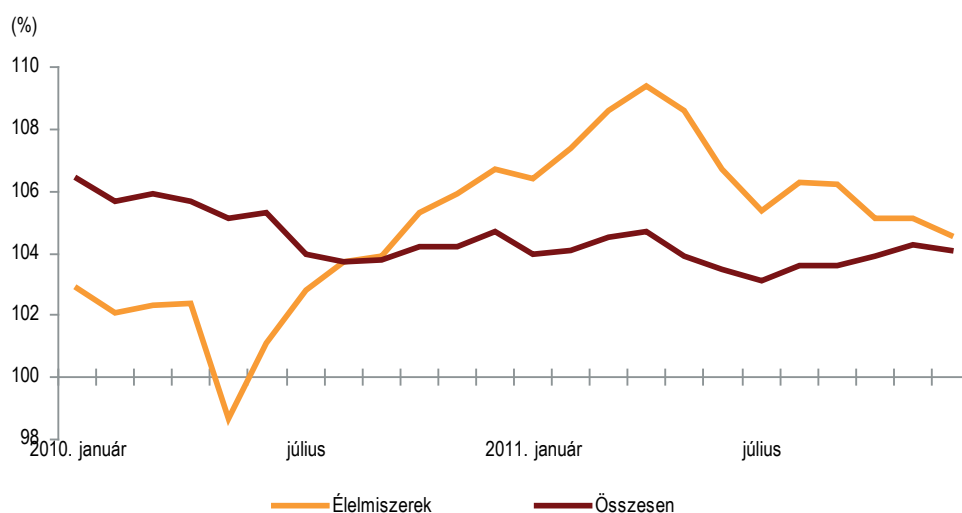
⁷A fontosabb növénytermesztési termékek felvásárlási átlagára – [Stadat-táblák](#).

Az **árnövekedés tizenkét havi üteme** az élelmiszerek körében 2010 szeptemberétől kezdődően folyamatosan magasabb volt, mint a teljes fogyasztóiár-index esetében. A 2011 elején tapasztalt nagyobb mértékű áremelkedések hatására az élelmiszerek inflációja folyamatosan, az átlagos árváltozáshoz képest erőteljesebben gyorsult, áprilisban megközelítve a 10%-os szintet (legutóbb 2008. augusztusban volt 10% körüli az élelmiszerek tizenkéthavi áremelkedése). A nyári hónapok árcsökkenései – meghatározóan az idényáras élelmiszereké – nagymértékben enyhítettek az inflációs nyomáson, az infláció mértéke júliusra 5,4%-ra esett vissza. Bár ezt követően ismét gyorsulás következett be az élelmiszerek áremelkedési ütemében, ez azonban elsősorban a 2010. augusztusi erőteljesebb árcsökkenés bázishatásának a megszűnésével magyarázható.

A bázishatás az utolsó negyedév adatait már kedvezően befolyásolta, tekintve, hogy 2010-ben ugyanezen időszakban átlag felett – s a korábbi években tapasztaltnál is jóval nagyobb mértékben – drágultak az élelmiszerek, meghatározóan a kedvezőtlen mezőgazdasági eredmények következményeként.

7. ábra

A fogyasztóiár-index alakulása
(előző év azonos hó = 100)

Így a fogyasztói árak tizenkét havi árnövekedésének üteme az élelmiszerek körében az év végére 4,6%-ra lassult (ennél alacsonyabb szinten 2010. szeptemberben volt utoljára, 3,9%).

2. tábla

Egyes élelmiszerek éves, országos fogyasztói átlagára

(Ft)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011
Sertéscomb, csont és csülök nélkül, kg	1 090	1 160	1 110	1 150
Párizsi, kg	890	995	1 030	1 080
Tojás, darab	30	31	32	31
Pasztőrözött tej, liter	219	201	201	226
Sajt, trappista, kg	1 560	1 270	1 400	1 540
Napraforgó-étolaj, liter	494	420	405	490
Liszt, finomliszt, kg	134	123	122	172
Kenyér, fehér, kg	245	241	244	281
Normál kristálycukor, kg	209	215	192	300
Burgonya, kg	108	110	140	161

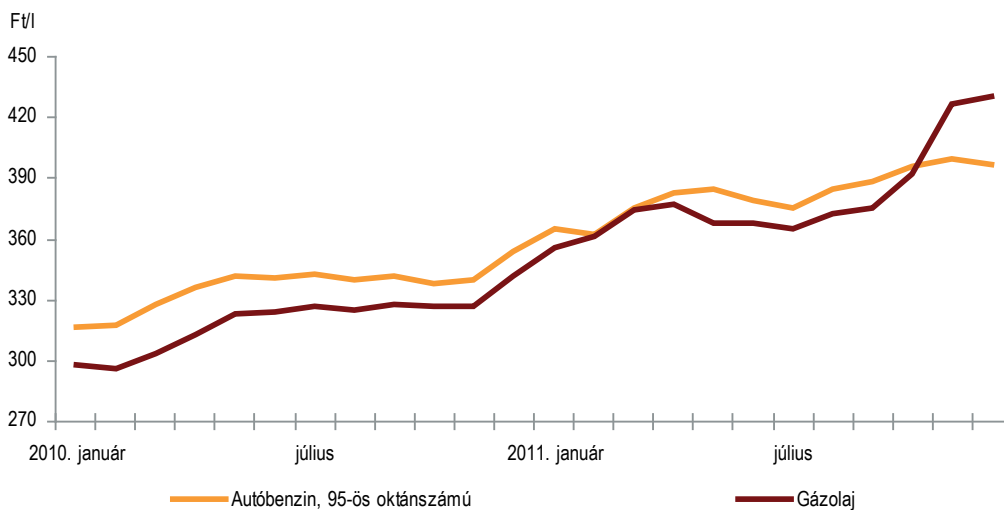
A járműüzemanyagok fogyasztói ára

A járműüzemanyagok árát alapvetően az olaj világgpiaci árának alakulása befolyásolja, ami 2011-ben továbbra is erőteljesen nőtt, s a forint/dollár árfolyam ingadozása szintén éreztette hatását. A járműüzemanyagok árának jelentős részét kitevő jövedéki adó mértéke, 2010. január után, 2011 novemberében ismét emelkedett, igaz ezúttal csak a gázolaj esetében, a literenkénti 97,4 forintról 110,4 forintra. A járműüzemanyagok ára így 2011. novemberben egy hónap alatt 3,4%-kal emelkedett, ebben azonban szerepet játszottak még az október utolsó és november első három hetében⁸ bejelentett nagyobb mértékű benzin és gázolaj áremelések is.

Az év eleji, lényegében folyamatos, igen jelentős mértékű áremelések következtében az országos fogyasztói átlagárakat tekintve a 95-ös oktánszámú autóbenzin literéért a januári 365 forint helyett áprilisban 383 forintot kellett fizetni, míg ezalatt az időszak alatt a gázolaj literének ára 356 forintról 377 forintra emelkedett. Bár a tavasz végi, nyár eleji hónapok árcsökkenései nyomán visszaesett valamelyest a járműüzemanyagok ára, azonban ezt követően ismételten jelentős mértékű áremelések történtek az ősz folyamán. A novemberi jövedéki adó emelés és a többszöri üzemanyag-áremelés következtében a benzin és a gázolaj átlagára újabb csúcsot ért el, a 95-ös oktánszámú autóbenzin literéért átlagosan 400 forintot, a gázolaj literéért 427 forintot kellett fizetni 2011 novemberében (a gázolaj országos fogyasztói átlagára 2011. októberben 392 Ft volt). Ezzel a gázolaj literenkénti fogyasztói ára ismét meghaladta a benzinét, ami legutóbb 2009. februárban volt megfigyelhető.

8. ábra

A benzin és a gázolaj fogyasztói árának alakulása

Nyugdíjas fogyasztóiár-index

A nyugdíjasok fogyasztásában a jövedelmükhöz viszonyítottan elsősorban az élelmiszerek, a háztartási energia és a gyógyszerek súlya magasabb, így ezen tételek árváltozása erőteljesebben befolyásolhatja a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexét.

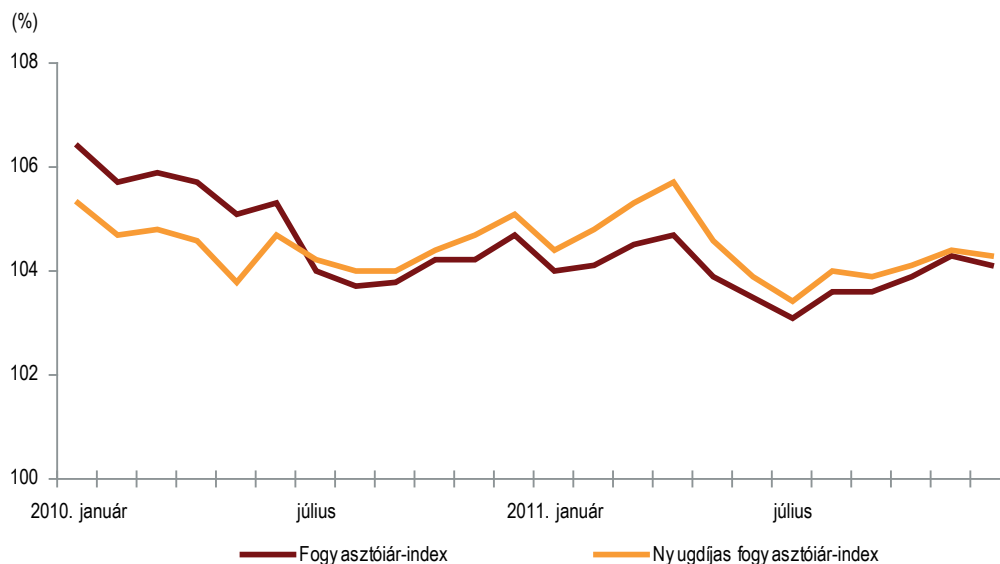
2011-ben a nyugdíjasok körében mért fogyasztóiár-index folyamatosan meghaladta a lakosság egészére vonatkozó fogyasztóiár-indexet (ez a tendencia 2010 júliusa óta jellemző). Ennek meghatározóan az az oka, hogy a nyugdíjasok fogyasztásában nagyobb súlyt képviselő élelmiszerek csoportjában – a korábbi évekhez képest – erőteljesebb áremelések történtek. A két mutató közötti különbség az év első hónapjaiban volt jelentősebb mértékű, áprilisban 1,0 százalékponttal volt

⁸A fogyasztói árösszeírásban szereplő termékek és reprezentánsok ármegefigyelése minden hónap 1–20-a között történik, így az ezt követően bejelentett üzemanyagár-változások a következő havi adatban jelennek meg

magasabb a nyugdíjasok inflációja. Hasonló irányú és mértékű eltérés 2009. év elején volt tapasztalható. Az őszi hónapok folyamán ez a különbség fokozatosan csökkent, novemberben alig érzékelhető volt az eltérés (0,1 százalékpontnyi). Ennek oka, hogy a lakosság egészének esetében a fogyasztásukban nagyobb súllyal szereplő üzemanyagok áremelkedése (ami az átlagot jelentősen meghaladta) kevésbé volt hatással a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexére.

9. ábra

A fogyasztóiár-index és a nyugdíjas fogyasztóiár-index alakulása
(előző év azonos hó = 100)

A két árindex közötti eltérés éves szinten 2007-ben volt a legnagyobb. Szemben az akkori 2,7 százalékpontos különbséggel, 2011-ben ez 0,5 százalékpontra mérséklődött, mivel a lakosság egészére mért éves átlagos fogyasztóiár-növekedés 3,9% volt, a nyugdíjasokra vonatkozó fogyasztóiár-emelkedés pedig 4,4%-ot ért el.

További adatok, linkek:

[Táblák \(STADAT\):](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Mináry Borbála főosztályvezető
Telefon: (+36-1) 345-6157, e-mail: borbala.minary@ksh.hu

További információ: Papp Éva
Telefon: (+36-1) 345-6728, e-mail: eva.papp2@ksh.hu

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36-1) 345-6789, fax: (+36-1) 345-8641